

TRGOVSKI LIST

Licijska knjižnica,
Ljubljana

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem uradu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 26. aprila 1923.

ŠTEV. 47.

Finančna uprava v Sloveniji in upravno sodišče v Celju.

I. Ustroj naših upravnih sodišč.

Z zakonom z dne 17. maja 1922. se je preosnoval do tedaj le za Srboje poslujoči državni svet med drugimi tudi s tem, da se je njegov delokrog razširil na celo kraljevino. Hkratu so se ustanovila upravna sodišča.

V Sloveniji se je ponovno zahtevalo, da se čimprej vpostavi upravno sodstvo v istem obsegu, v katerem je poslovalo v bivši Avstriji.

Naloga upravnega sodišča štiti subjektivna prava zasebnikov v administrativnem postopanju je bila enaka nalogi civilnih sodišč glede civilnega prava. Avstrijsko upravno sodišče je presojalo spore, ako in koliko so se kršile po zakonih in naredbah posameznikom zajamčena prava. Pri tem je ali tožbo zavrnilo, ali pa izpodbijano odločbo kasiralo, ter jo vsled pomankljivega postopanja razveljavilo. Namesto izpodbijane odločbe ni izdajalo novih odločb. Stalo je na načelnem stališču, da se ne vmešava v delokrog uprave, ampak da mora povsem in v polnem obsegu varovati pristojnost upravnih oblastev.

Po tem načelu se je avstrijsko upravno sodišče bistveno razlikovalo od ogrskega upravnega sodišča, katero je bilo prvotno ustanovljeno le za finančne zadeve in se je še leta 1897 razušilo na ostale stroke državne uprave. Ogrsko upravno sodišče, po čigar zgledu je bil dne 30. maja 1919. ustanovljen upravni sud v Zagrebu, se ni omejevalo le na odločbo, kdo ima prav (quid juris), marveč je odločevalo tudi meritorno, stranki v prid ali v kvar. Ogrsko upravno sodišče je bilo torej navadna inštanca in sicer zadnja upravna inštanca. To je povsem umljivo, če se uvažuje, da so na Ogrskem odmerjale večino davkov občine in njeni funkcionarji, upravni odbori in iz ladjikov obstoječe komisije z različnimi pravicami, roki in procedurami, na podoben način kakor se to hoče uveljaviti z novim zakonom o neposrednih davkih. V nasprotju z bivšim avstrijskim zakonom sme stranka po ogrskem zakonu uveljaviti v pritožbi na upravno sodišče tudi okolnosti in dokaze, katerih v spodnjih inštancah ni uveljavljala.

Po ogrskem zakonu je dopustna vpostavitve v prejšnji stan tudi glede lastne določbe upravnega sodišča, dočim je bilo po avstrijskem zakonu to izključeno. Čim je bive avstrijsko upravno sodišče razsodilo, je bil spor končan, če tudi upravna zadeva v meritornem oziru ni bila končno odločena, ako je na primer sodišče kasiralo odločbe zaradi kršitve zakona ali jo razveljavilo vsled pomankljivega postopanja.

Ustroj našega upravnega sodstva, uveljavljenega z zakonom z dne 17. maja 1922, lahko označimo za kombinacijo bivšega avstrijskega in ogrskega sistema. Po vzgledu avstrijskega zakona je tudi delokrog naših upravnih sodišč le negativno omejen. V njegov delokrog spadajo vse stroke državne uprave.

Naša upravna sodišča naj zavračajo, kasirajo ali razveljavljajo odločbe toženih upravnih inštanč praviloma le na podlagi činičnic, ki jih je ugotovilo upravno oblastvo. Raz-

prave so javne in ustmene in izreki so obvezni za upravna oblastva. Sicer so pa naša upravna sodišča le po imenu sodišča, v dejstvu pa nadalje upravne inštanice. To dokazuje okolnost, da je proti njihovim odločbam dopustna tožba na državni svet, ki kot »vrhovno upravno sodišče« še-le končno veljavno odloča o sporu brez sodelovanja strank le na podlagi spisov. Ker so torej naša upravna sodišča le upravne inštanice, smejo izpremeniti izpodbijano odločbo in izdati novo odločbo brez ozira na to, ali je ta za stranko ugodna ali ne. Spričo svoje lastnosti kot upravne inštanice sme upravno sodišče odrediti tudi popolnitev postopanja. Vrh tega je dopustna glede pravomočnih že izvršenih odredb tudi vpostavitve v prejšnji stan, ako stranka naknadno doprinese brezdomne stvarne dokaze in izpriča, da jih ni mogla predložiti pred ali med razpravo pri upravnem sodišču. Po ustroju naših upravnih sodišč tudi država lahko toži, kadar gre za zaščito zakonitosti in javnega interesa, ako se je z upravnim aktom prekršil zakon v koristi posameznikom. Nasprotno sme pa tudi posameznik vlagati tožbo pri upravnem sodišču, ako ni mogel dobiti od upravnega oblastva odločbe v roku treh mesecev od dne, ko jo je ponovno zahteval. To bo brezdomno pospešilo delovanje upravnih oblastev.

Po tem kratkem obrisu ustroja, našega upravnega sodišča preidemo k razmotrivanju, kakšno inštančno razmerje bo med delegacijo ministrstva financ v Ljubljani in upravnim sodiščem v Celju.

V splošnem je bila delegacija, dokler so v Sloveniji izključno še veljali avstrijski zakoni druga in zadnja finančna upravna inštanca. Le glede zemljarine in hišne razredarje je bila dopustna pritožba tudi na finančno ministrstvo. Izza ujednjenja se je v tem oziru precej izpremenilo, posebno glede posrednih davkov, pri katerih pridejo sedaj kot zadnje inštanice v poštev; generalna direkcija posrednih davkov, uprava državnih monopolov ali finančni minister sam. Tudi zakon o državnem svetu in upravnih sodišč vsebuje temeljna določila o inštančnem postopku. Tako določa:

Cl. 1: da je državni svet vrhovno upravno sodišče;

Cl. 17: da državni svet določa:

a) o pritožbah zoper razsodbe upravnih sodišč in

b) o tožbah zoper ukaze in ministrske odločbe v prvi in zadnji inštanci in končno

Cl. 18: da poedinec, čigar pravica ali v zakonu osnovan neposredni osebni interes se je kršil proti zakonitim aktom upravnega oblastva, ima pravico pritožbe samo na eno višje upravno oblastvo, proti čigar odločbi je dopustna pritožba na upravno sodišče.

S tem da je v členu 18. omenjena pravica pritožbe le na eno višje upravno oblastvo, je odpravljena inštančna pot na ministrstvo glede zemljarine in hišne razredarje, dalje glede na zakon z dne 19. marca 1876. drž. zak. št. 28 za vse primere, v katerih zakoni ali naredbe ničesar ne odločajo o pravnih sredstvih sploh ali o inštančni poti.

Dalje prih.

— :: —

Trošarinski spori.

Kakor pri carini pojavijo se tudi pri trošarini večkrat spori med trošarinskim zavezancem in trošarinskim oblastvom, po kateri postavki trošarinske tarife naj se posamezni predmet zatrosarini, odnosno ali naj se sploh zatrosarini ali ne.

Taki spori nastajajo na primer pri sladkorju (ali je sladkor izdelan iz sladkorne pese ali iz drugih snovi), vinu (ali je fino vino ali le navadno vino v buteljkah), likerjih, konjaku, žganju itd.

Glede postopanja pri trošarinskih sporih določajo členi 11. 12. in 13. trošarinskega pravilnika v zvezi z dodatnimi naredbami generalne direkcije posrednih davkov to-le:

Če trošarinski zavezanec ni zadovoljen z odločbo carinskega ali trošarinskega oblastva glede kvalificiranja trošarini podvrženega blaga, mu je na prosto dano, da zahteva, naj kvaliteto spornega predmeta preišče kemijski laboratorij generalne direkcije posrednih davkov v Beogradu.

Če trdi trošarinski zavezanec n. pr. da je trošarinski predmet vinski mošt, ki plača 25 Din za hl, trošarinsko oblastvo pa trdi, da je doletni predmet že vino, ki plača 35 Din za hl, sme torej trošarinski zavezanec zahtevati, naj doletno tekočino preišče kemijski laboratorij. Izid kemične preiskave je merodajen za to, ali se bo plačala trošarina po 35 Din ali le po 25 Din za hektoliter.

Prošnja za analizo se more vložiti pri generalni direkciji posrednih davkov ali pri finančnih okrajnih ravateljstvih v Ljubljani in Mariboru ali pa kar pri oddelku finančne kontrole, v čegar okolišu trošarinski zavezanec stanuje, odnosno ob zatrosarinjenju iz inozemstva uvoženih predmetov kar pri carinarnici, ki je pobrala trošarino ob enem s carino.

Prošnja mori biti, naj se vloži kjerkoli, naslovljena na generalno direkcijo posrednih davkov v Beogradu.

Enako velja za pritožbe proti odmeri trošarine po napačni tarifni postavki.

Tako prošnja za analizo, kakor tudi pritožbe proti uporabi previsoke trošarinske postavke se smejo prijaviti tudi ustno, bodisi neposredno trošarinskemu organu, ki odmeri trošarino, bodisi pristojnemu oddelku finančne kontrole (carinarnici) in organi finančne kontrole (carinski organi) so zavezani, da sestavijo o prošnji ali pritožbi uradni zapisnik.

Zaradi enostavnosti je ustno prijavljenje pritožb priporočljivejše nego pismeno, na vsak način pa se pospeši rešitev zadeve ako se vloži eventualna pismena pritožba ali pa prošnja kar pri pristojnem oddelku finančne kontrole, odnosno pri uvoženih predmetih kar pri carinarnici.

Na prošnjo ali zapisnik o zaslišanju, s katerim se zahteva analiza, se mora prilepiti prvič taksa za prošnjo po tarifni postavki 1. v znesku 3 dinarjev in drugič taksa za analizo po 3. pripombi tarifne postavke 212. takse tarife v znesku 10 Din.

Na podlagi prošnje ali pritožbe odvzame pristojno carinsko ali trošarinsko oblastvo (oddelek finančne kontrole) poskušanje spornega predmeta ter jih odpošlje na stroške prošilca ali pritožnika, kemijskemu laboratoriju generalne direkcije posrednih davkov v Beogradu.

Na odvzemanje poskušanj spornega predmeta nima trošarinski za-

vezanec nobenega vpliva. Trošarinski ali carinski organ sme torej vzeti poskušnjo s poljubnega mesta (z vrha iz srede ali iz dna).

Odvzete poskušnje se indelificirajo in zapečatijo s pečatom carinarnice ali trošarinskega oblastva in pečatom trošarinskega zavezanca, tako da je vsaka zamenjava in izprememba kakovosti izključena.

Na vzorce se prilepijo listki s temi podatki:

1. ime lastnikovo;
2. kakovost predmeta (n. pr. sladni sladkor, navadno vino itd.);
3. količina spornega predmeta;
4. znaki in številke posod, v katerih je sporni predmet shranjen, in
5. zaporedna številka vzorca (z rimskimi številkami) I. II. III. itd.

Pokušnji mora trošarinsko oblastvo priložiti dopis, v katerem navede ne le vse podatke, ki so navedeni na vzorcih temveč tudi še številko carinske deklaracije ali prijave za zatrosarinjenje in izjavo lastnika, zakaj ugovarja plačilu odmerjene trošarine.

Pokušnje se morajo oddati na pošto še isti dan, ko so se odvzele pri lastniku. Organ, ki bi zadrževal odpošiljatev poskušnje, se kaznuje disciplinarno.

Analizo mora kemijski laboratorij po členu 12. trošarinskega pravilnika izvršiti v 5 dneh po prejemu poskušnje.

Pri analizi se mora — kakršen je pač predmet — ugotoviti količina: sladkorja, alkohola (pri žganju, spiritu, likerjih, konjaku, vinu itd.), ekstraktih snovi (pri pivu), japoš (pri kisovi kislini, gostoto (pri bencinu) in druge podatke, ki označujejo doletni predmet.

Vsi ti podatki in ime lastnika, se morajo točno vpisati v zapisnik o analizi, nato pa se naznani stanje stvari in uspeh analize doletnemu oblastvu, ki je predložilo analizo, da posluje nadalje v predmetu.

Analiza kemijskega laboratorija je merodajna za odmero trošarine, vendar mora pritožnik, ki je moral plačati preveč trošarine, povračilo preplačila s posebno vlogo zahtevati. Take prošnje niso zavezane nikaki taksi (kolekul).

Poleg stroškov za pošiljanje vzorcev mora plačati prošilec ali pritožnik ne glede na to, ali je pri analizi uspel on ali trošarinsko oblastvo, še stroške za analizo samo. Ti stroški znašajo sedaj povprečno po 30 Din za poskušnjo in jih sporoči laboratorij ob enem, ko pošlje obvestilo o izidu analize.

Da mora trpeti stroške za pošiljanje poskušnje in za analiziranje v vsakem slučaju lastnik trošarinskega predmeta, je očitna krivica. Trošarinski organi si gotovo včasih sami niso popolnoma na jasnem, ali naj zahtevajo trošarino po višji ali po nižji postavki, toda ker se uradoma ne morejo prepričati, je li njih domneva glede kvalitete blaga pravilna, morajo v svojem lastnem interesu zastopati ostrejša stališča. Trošarinski organ, ki bi zastopal za stranko ugodnejše stališče, je namreč v slučaju, da se izkaže njegovo stališče za nepravno, za škodo, povzročeno erariju, odgovoren med tem, ko se organu, ki zastopal za stranko preostro stališče, ni ničesar bati, če obdrži pravo pritožnik.

Pravilno bi bilo, da smejo trošarinski organi v dvomljivih slučajih tudi uradoma pošiljati poskušnje v analizo in da plača stroške podjetnik le takrat, če s svojo pritožbo proti odmeri trošarine ni uspel.

Druga nepravilnost je ta, da spori in pritožbe o uporabi tarife ne zadržujejo izterjatve izpodbijane trošarine, da more torej lastnik blaga plačati trošarino po višji tarifni postavki, četudi se proti uporabi te postavke pritoži in da se mu, če s pritožbo uspe, le trošarina povrne.

Poglejmo kako stvar v praksi izgleda: Gostilničar dobi 300 litrov dobrega vina, ki ga hoče porabiti za bufeljke. Ko prijavi prejem vina, hoče plačati trošarino za navadno vino v sodih po 35 Din za hektoliter, to je 105 Din za sod, difference med trošarino za 430 buliljk, ki jih bo s tem vinom napolnil, v znesku 110 Din hoče plačati šele, ko bo vino v buliljke pretočil. Finančni organ prejetega vina noče priznati za navadno vino ampak trdi, da je to vino smatrati za fino vino, od katerega znaša trošarina po 800 Din za hl, in zahteva torej, da plača gostilničar trošarino v znesku 2400 Din, sicer se mu vino zapleni. Gostilničar plača trošarino a se pritoži in pošlje vino v analizo. Tu se ugotovi, da finančni organ ni imel prav, ker je vino smatrati za navadno vino, za katero znaša trošarina le po 35 Din za hektoliter, in da bi moral gostilničar plačati od tega vina, dokler ga ne pretoči v steklenice, le 105 Din trošarine.

Gostilničarju se preplačana trošarina po nekaj mesecih sicer povrne, toda kdo mu bo povrnil večmesečne obresti od preplačila 2295 Din? Nikdo!

Pravilno bi bilo, da se v slučaju spora plača nesporna trošarina, med tem ko se pobere razlika šele, če se z analizo ugotovi, da pripada višja trošarina. Seveda se v tem primeru blago ne bo smelo dati v promet, dokler spor ni rešen, vendar bo ta škoda veliko manjša nego znašajo obresti od preplačila, ki se šele po več mesecih povrne.

Trgovci in trgovski register.

Dalje.

Občni zbor sklenejo poslovanje, v kolikor niso k temu opravičeni po zakonu nadzorstvo in družabniki ali po družabni pogodbi tudi druge osebe. Sklicati se mora najmanj enkrat na leto, razun tega pa osobito tudi takrat, če se izkaže da je poslovica osnovane glavnice izgubljena.

Sklicati se mora občni zbor nadalje, če to zahtevajo družabniki, kojih osnovne vloge dosegajo deseti ali v pogodbi za to določeni manjši del glavnice. Če za sklicanje opravičeni organi zahtevajo v 14. dneh ne ugotde, smejo opravičenci občni zbor sklicati sami.

Med sklicanjem in dnevom občnega zbora mora biti časa najmanj se-

dem dni in mora biti pri tem dnevni red občnega zbora po možnosti natančno označen, ker se zamore sklepati le, če so na zboru navzoči vsi družabniki. Občni zbor je sklepčen, kadar je zastopan vsaj deseti del osnovne glavnice, v kolikor zakon ali družabna pogodba drugače ne določata. Če občni zbor ni sklepčen, sklicati je drugega z omejitvijo na prejšnji dnevni red in ta zbor je potem sklepčen ne glede na višino zastopane osnovne glavnice.

Sklepa se nesvartno drugačim določbam v zakonu ali v družbini pogodbi z navadno večino glasov.

Za nekatere sklepe je pa treba kvalifikovane večine, tako za izpremembo družabne pogodbe $\frac{3}{4}$ oddanih glasov, za spremembo predmeta podjetja soglasnosti, če pogodba drugače ne predpisuje, nadalje za zvišanje osnovne glavnice, za kar je pa itak treba spremembo družabne pogodbe itd.

Sklepe občnega zbora je vpisati takoj v posebno knjigo zapisnikov, v katero ima vsak družabnik med opravičnimi urami vpogled.

Vsak družabnik, ki je na občnem zboru dal proti kakemu sklepu svoj ugovor na zapisnik ali pa neopravičeno ni bil pripuščeno k zboru, sme s tožbo zahtevati, da se sklep proglasi ničnim.

Sicer so k tožbi opravičeni tudi poslovodje in nadzorstvo. Tožbo je vložiti tekom enega meseca od vpisa sklepa v knjigo zapisnikov.

Družbina pogodba se sme spremeniti samo s sklepom družabnikov, kateri sklep mora biti notarično povsedoločen in od vseh poslovodij prijavljen trgovskemu registru. Take spremembe družabne pogodbe je treba za vsak sklep, da se osnovana glavica zviša ali pa zniža.

Opravični delež vsakega družabnika se ravna, če pogodba drugega ne določa, po višini od njega prevzete osnovne vloge. Opravični deleži so prenosljivi in podedljivi. Za njih prenos med živimi je pa treba notarskega zapisa.

Družabna pogodba sme določati, da je za prenos opravičnega deleža treba privoljenja družbe. Nasprotni družbi je samo oni družabnik, ki je kot tak vpisan v deležni knjigi.

Družabniki svojega opravičnega deleža ne morejo zahtevati dokler obstoji družba, marveč imajo pravico samo do vsakoletnega čistega dobička, ki se razdeli, če v družbini pogodbi ni drugače določeno, sorazmerno njih osnovnim vlogam.

Družba se razdruži v slučajih navedenih v zakonu (potek določene dobe, sklep družabnikov, fuzija z delniško družbo ali drugo družbo z omejeno zavezo, otvoritev konkurza, odredba upravnega oblastva in

sklep trgovskega sodišča) ali pa v slučajih določenih še posebej v družabni pogodbi. Razdružitvi sledi likvidacija, za katero veljajo predpisi trgovskega zakona. Likvidacija odpade v zakonu v gotovih navedenih slučajih, posebno tudi, če prevzame družbino premoženje z vsemi dolgovi kaka delniška družba ali pa družba z omejeno zavezo in če se obe stranki odpovesta likvidaciji

(Dalej sledi.)

Pokusite in prepričali se bode,

da so »PEKATETE« najboljše in ker se zelo nakuhajo, tudi najcenejše lestenine.

Petnajst milijonov avtomobilov.

Jugoslavija na 51. mestu.

Natančne svetovne statistike avtomobilov nimamo, saj jo je spričo velikanske dnevne ameriške, francoske in angleške produkcije kaj težko sestaviti. Kar je danes prav, jutri že ni. Dočim govorijo statistike za konec leta 1921 o dvanajstih milijonih, od teh v Zedinjenih državah ameriških nad deset, nam najnovejši podatki naračunijo za konec leta 1922 že skoraj petnajst milijonov, v Zedinjenih državah skoraj dvanajst in pol.

In sicer je zbral ameriški strokovni list »Automotive Industries« z veliko vestnostjo vse, kar je mogel dobiti. Mogel je zbrati pregled vseh tozadevnih podatkov, poslali so mu jih vsi domači in tuji trgovski uradi, poslali so mu jih konzulati iz vseh delov sveta, trgovske zbornice, klubi in pa privatniki. Izdal je posebno število, vsebujočo vse statistične podatke o osebnih in tovarnih avtomobilih.

Vseh so našli okoli 14.750.000, danes jih je gotovo že nad petnajst milijonov. Od teh jih imajo Zedinjene države 12.364.000 — več kakor 80%! Kako prednjačijo! Avto pride že na devet ljudi! Majhni otoček Guernsey pri Franciji jih ima 14.000 pri 40.000 prebivalcih. — Druga država ni Francija, kakor bi pričakovali spričo domovine avtomobila in spričo renomirane francoske avto-industrije, temveč Anglija s 554.000, tretja je Kanada s 487.000 in šele četrta je Francija z 290.000; peta je Nemčija s 126.000 avtomobili. Šešteviš teh pet in zračunši njih odstotke vidimo, da so imele koncem lanskega leta 94 odstotkov vseh avtomobilov na vsetu. Od 100.000 navzdol do 20.000 vidimo tele države

— v okroglih številkah; Avstrija 97 tisoč, Argentina 90.000, Italija 65.000, Indija 54.000, Španska 48.000, Belgija 45.000, Južna Afrika 36.000, Nova Zelandija 35.000, Švedska 30.000, Mehika 29.000, Brazilija 28.000, Kuba 25.000, Holandska Vzhodna Indija 23.000, Svica 21.000, Danska 20 tisoč.

Od 20.000 — 10.000: Otočje Havaj 16.000, Rusija 15.000 — kako malo! — Algerija 14.500, Malajski polotok 14.000, Urugvaj 13.000, Norveška nad 13.000, Poljska 13.000, Filipini 13.000, Avstrija 11.000 — veliko Dunaj —, Nizozemska 11.000, Chile 10.000.

Od 10.000 — 2.000: Portugal 9 tisoč 600, Čehoslovaška 9.400, Japonska 8.800 — malo —, Kina 7.500 — še manj, relativno —, Portoriko 7 tisoč, Romunija 6.200, Mezopotanija 5000, Egipt 4.900, Ceylon 4.000, Francoska Indokina 4.000, Venezuela 3.500, Peru 3.500, Grška 3.500, Ogrska 3.200, Turčija 3.000, Maroko 2.600, Tunezija 2.400, Sirija 2.400, Panama 2.200, Jugoslavija 2.200 in Kolumbija 2.000.

Vse drugo manj. Navedli bomo samo par zanimivosti: Na majhnem afriškem otočku Maurilius so našli nad 1.700 avtomobilov — bogate cukrove plantaže na Kanarskih otokih 1.200, v veliki Perziji 1.160, republika Ecuador jih je imela le 1.000, mesto Gdansk z okolico pa 870, Palestina samo 800, velika Koreja niti 800, Bolgarija samo 670 — je težko vrjetno —, otok Hongkong pred Kitajsko 600, Litva samo 450, vsa Portugalska Vzhodna Afrika 400, velika Bolivija in še večja Arabija samo po 400 — pri Arabiji je to že bolj razumljivo —, Estonka 370, polarna Alask 340, ves belgijski Kongo samo 240, veliki Madagaskar 240 — zraven pa še imenovani Maurilius 1.700; Azorski otoki 190, Latvija 160 — malo verjetno, saj je tam mesto Riga —, otoček Madeira 150, polarna Islandija in Faröeri 145, Gibraltar 105, velika Formosa ob Kitajski tudi samo toliko, operetna republika Liberija jih ima pa šest.

Avtomobilna industrija te številke sedaj z velikim zanimanjem zasleduje in takoj po izdaji onega seznama so se razkropili agenti po vsem svetu. Saj je ponekod avtomobilov izzivajoče malo, denarja pa dosti in tudi ceste še primerne.

M. Savič:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

Po prihodu Avstro-Ogrske so se vršila tu raziskovalna dela za svinčeno rudo in pri tej priliki se je našlo v Ljubiji - Adamuši 60 metrov debele plasti železne rude itd. Leta

LISTEK.

Gustav Freytag.

Dati - Imeti.

(Nadaljevanje.)

»Toda povem ti, da tvoja oseba ne bo dobrim ljudem neprijetna, jamčim ti to. Ker družbe ne poznaš, si predstavljaš vse veliko bolj težavno. Gospodov jim primanjkuje; pri domači gospej veljam nekaj — to ti povem le mimogrede, nisem niti najmanj ponosen na to; — večeraj me je prosila, naj ji predstavim nekoliko mladih gospodov iz mojega poznanstva. Jaz te torej predstavim in stvar bo v redu.«

»Pa vendar ne gre«, odgovori Anton ter zmaje z glavo. Imam občutek, da je to zame neprimerno, in po tem se hočem tudi ravnati.«

»Stavim ti neki predlog«, nepotrpežljivo odgovori Fink; »prihodnje dni obiščeva gospo pl. Baldereck. Predstavi ti bom kot Antona Wohlfarta iz pisarne tvrdke T. O. Schröter; ne omeni plesa niti z najmanjšo besedico in tedaj boš videl, kako te bo dobra gospa sprejela. Če ne bo v vsakem oziru popolnoma

ljubezniva, če bo kazala le najmanjšo nenaklonjenost in če ne bo začela sama o plesnih vajah govoriti, tedaj ti prepustim popolno svobodo da vstrajaš na svojem odklonilnem stališču. Enako pa te ne izpustim iz rok, če se zgodi tako, kot ti proročujem.

Anton se je obočavljaj in pomišljaj. Cela stvar se mu nikakor ni zdela tako enostavna, kot mu jo je skušal predložiti Fink, toda ni bil več kos samemu sebi, da bi jo hladnokrvno mogel premisliti. Že leta in leta se je skrivala na dnu njegovega srca želja, da bi mogel prisostvovati prostemu in razkošnemu življenju v odličnih družbah. Vedno, kadar je zaslišal v prednjem delu hiše zvoke plesne godbe, kadarkoli je čital o življenju aristokratskih krogov, pogostokrat tudi, kadar je sam sedel, so se mu vzbudili sladki spomini na gradič s stolpiči, obdan s cvetličnim parkom in na plemenitega otroka, ki ga je prepeljal čez ribnik. Ta slika mu je v tem trenotku zopet živo stopila pred oči, obdana od zlatih žarkov, ki jih je tekom let pridejala njegova domišljija. — Skoci je pokonci in privolil v predlog izkušenega prijatelja.

Uro nato je pripeljal Fink krojača; Fink sam je določal podrobnosti

nove obleke, in sicer s tako izvedenostjo, da je imponiral krojaču, tembolj pa še Antonu.

Ko je Fink vtaknil popoldne doma nekoliko čudnih listin v svoj prsni žep, se je odpravil na cesto, kjer je medlo novembersko solnce lizalo s tlaka prvi sneg. Stopal je kot brezdelni potnik po najživahnjših mestnih ulicah in gledal z bistrim pogledom okrog sebe, kakor policist, ki išče plena. Končno je zadovoljnega obraza krenil na hodnik ob drugi strani ceste, kjer je naletel na dva elegantna gospoda; prvi, v uniformi, je bil poročnik pl. Zernitz in drugi, v civilni obleki, gospod pl. Tönnchen. Z obraza obeh se je mogla čitati velika mladostna podjetnost.

»Vraga, Fink —!

»Dober dan, gospoda!«

»Kaj pa tako sanjavo pohajkujete po ulicah?« vpraša pl. Tönnchen.

»Iščem ljudi«, odvrne Fink melanholično, »par zvestih dečkov, ki so že toliko pokvarjeni, da bi mi pomagali pri belem dnevu zvrniti par steklenic vina, poprej pa mi v neki mali zadevi stali ob strani kot priče.«

»Kot priče?« začudeno vpraša pl. Zernitz. Ali se hočete skrivaj dvo-bojevati?

»Ne, lepi moj kavalir,« odvrne

Fink. »To nečednost sem popolnoma opustil. Postal sem zelo miroljuben, vdan z dušo in telesom trgovini — vredni sin tvrdke Fink in Becker. — Priče iščem za neko notarsko dokazilo, ki mora biti nemudoma izgotovljeno. Notarja pač najdem, toda običajne priče so mi danes, na nedeljski popoldan, ušle na kegljišče. Napravila bi mi veliko uslugo, če bi hotela pretolči z menoj ta nesrečni popoldan, četrt ure pri notarju, ostali čas pa v krčmi pri Italijanu.«

Z veseljem sta gospoda privolila v predlog. Fink ju je peljal k nekemu znanemu notarju, katerega je poprosil, naj mu takoj izvrši pred obema pričama neko odstopilno dokazilo, češ, da je stvar nujna in največje važnosti. Izročil mu je častljljiv, v angleščini spisan dokument, v katerem potrjuje glavni advokat neke pokrajine v državi New - York, da je gospod Fric pl. Fink lastnik teritorija Fowlingfloor, in sicer zemlje, kakor tudi poslopjij, in dreves, ki se nahajajo na njem. Na to izjavi Fink pred notarjem, da odstopa lastninske pravice, ki mu pristojajo po dokazilu, gospodu Antonu Wohlfartu, uslužbenem točasno pri tvrdki T. O. Schröter. Glede plačila je že vse urejeno. Končno je opetovano prosil notarja, naj izgotovi nemudoma to-

1912 in 1913 se je pričelo z raziskovalnimi deli za železno rudo, ki so potrdila poprejšnja odkritja in na podlagi tega rezultata se je leta 1914 bosanska vlada odločila, da osnuje v Ljubiji moderen rudnik in na to, da zgradi v Balinih Barah na ravnini pri Prijedoru nad Sano tudi visoke peči z varilnico za kovno železo. Visoke peči naj bi bile elektro-metalurške, ki bi konzumirale okrog 200.000 kilovatov, ki bi se jih dobivalo iz Vrbsa pri Banjaluki in iz Une. Tozadevni načrti za izkoriščanje vodnih sil so bili tudi že generalno izdelani. Vojna pa je to preprečila. Leta 1916 pa je avstrijska vojaška uprava pričela na račun bosanske vlade s predeli za dobivanje večje množine rude. Istočasno se je pričelo tudi z gradbo železnice Ljubija - Baline Bare - Prijedor, ki se je tudi v treh mesecih dogradila ter se je že začetkom leta 1916 tudi rudo izvažalo.

V kratkem času se je odkrilo rudno polje za velepotezno produkcijo na plasteh Jazavac, Adamuša in Latica in se je opremilo rudnik z najmodernejšimi stroji a leta 1917 je delalo že okrog 5.000 delavcev in leta 1919 pa se je dosegla največja dnevna produkcija 1600 ton rude. Za inštalacijo se je porabilo 32 milijonov kron. Rudnik je zgrajen in opremljen z vsemi najmodernejšimi stroji in potrebnimi zgradbami za obratovanje, kolonijo, upravo, bolnico, popravilno delavnico itd. Obratuje se le po dnevi. Zemljo in jalov kamen se meče proč, rudo se drobi in odnaša ter prevaža z napravami najmodernejših tehnik. Kdor se podrobneje interesira za te edinstvene inštalacije mora prečitati zgoraj navedeno razpravo. Sedaj vse stoji in se samo vzdržuje ter nekoliko dozidava. Strojne naprave Ljubije imajo kapacitete za dnevno produkcijo 300-400 vagonov rude in prevozna zmoglost ozkotirne železnice 0,76 cm znaša 200 vagonov. Dela in strojne naprave v Ljubiji z železnico vred imajo po proračunu gosp. Aleksijeveča ceno okrog 175.000.000 sedanjih dinarjev.

Množina rude, ki je pripravljena za kopanje v Ljubiji znaša okrog 2.000.000 vagonov, je pa še nepripravljena toliko, da bi znašala okoli 4.000.000 vagonov. Ravno toliko se je nahaja v najbližji okolici kar bi znašalo okrog 8.000.000 vagonov. Ako računamo rudo po 7,5 Din 100 kg bi to znašalo okrog šest milijard dinarjev. Toda treba je vpoštevati to, da ležišča Ljubija in okolica Ljubije ne znašajo niti eno desetino vseh ležišč železne rude na celim področju Novi Sanski most in tako se lahko računa vrednost vseh ležišč v tem področju nad 60 milijard

zadevno dokazilo in naj o celi stvari popolnoma molči. Gospod mu je to obljubil, in obe priči sta podpisali pogodbo. Po izvršenem poslu pri notarju je poprosil Fink tudi oba gospoda, in sicer z večjo resnostjo, kot je imel drugače navado, naj istotako ohranita ta spis za se kot strogo tajnost in naj zlasti napram Antonu Wohlfartu samemu ne omenita nobene besedice o tem. Oba sta mu trdno obljubila molk, in gospod Zernitz je z nekako radovednostjo pripomnil: »Fink, upam, da niste napravili že svoje oporoke?«

»O tem še ni govora,« odgovori Fink. »Za vso to stvarjo tiči neke vrste politična tajnost, katere pa tudi vama ne morem razodeti, že vsled tega ne, ker niti jaz sam še nisem o vsem popolnoma na jasnem.«

»Ali je posestvo, ki ga odstopate, veliko?« vpraša gospod Tönnchen.

»Posestvo?« vpraša Fink ter pogleda proti nebu. »To sploh ni nikakoli posestvo. Zemljišče je, gore in doline, vode in gozdovi. In če je ta lastnina gospoda Wohlfarta velika? Kaj pa je sploh velikega na tej zemlji? V Ameriki merijo zemljišče z drugačnim merilom, kot v tem kraju. Kar se mene tiče, bom tako posest težko imenoval še kdaj mojo lastnino.«

(D dalje.)

sedanjih dinarjev, ali okrog 10 milijard frankov v zlatu.

Videli smo, kako ogromno bogastvo ima v železnih rudah, toda iz njih je treba najprvo pridobiti surovo železo za vlivanje in surovo železo za izdelavo kovnega železa in jekla in iz tega zopet kovno železo in jeklo in od tega nadalje železo in jeklo v palicah itd., pločevino, žico, in iz njih izdelano železno blago. Za pridobivanje surovega železa za vlivanje in surovega železa za predelavo v kovno in liho železo, pa je treba imeti inštalacije, ki se imenujejo visoke peči z vsemi potrebnimi priliklinami. Te visoke peči pa potrebujejo za obrat toplo in premog za redukcijo rude in železa in to se da doseči: ali 1. z lesnim ogljem, koksom, antracitom, ki je v navadi pri obratih na visokih pečeh, ali pa 2. s toplo, ki jo dajejo električne varilnice med dvema razstavljenimi poli in premogom za redukcijo železne rude v železo, ali pa 3. z generatorskimi plini iz premoga in sicer pri nas iz rujevega premoga, ali iz naravnega plina, ki izvira v Bujavici pri Lipiku, v plinovih visokih pečeh.

Visoke peči, ki obratujejo z lesnim ogljem ne obratujejo ekonomično, tudi če imajo lesno oglje po nizki ceni, ker je njih dnevna produkcija na peč zelo majhna in vsled tega ne morejo vzdržati konkurence visokih pečeh, ki obratujejo v inozemstvu s pocenim koksom. Vsled tega bi take peči mogle obratovati le, ako bi znatno povišali carino na uvoz surovega železa in v tem razmerju tudi na ostale železne produkte. Lesno oglje bi se dobivalo na terenu Steinbeisovih gozdov, kjer se nahaja bukev v izobilju in ki niso daleč od Ljubije, ker še nismo dosegli odkriti v naši državi za koksiranje prikladnega premoga, ki bi dajal koks brez primesi žvepla, niti ne antracita, bi bili torej primorani uvažati inozemski koks ali antracit in bi bili vsled tega odvisni od inozemstva ter ne bi mogli v slučaju vojne, ali pri nizkem stanju naše valute obratovati, vsled česar je treba ta načrt izključiti iz kombinacije.

Elektrometalne peči bi se dale zgraditi z izkoriščanjem vodnih padcev reke Une in Vrbsa. Ena taka peč bi stala okrog 12.000.000 do 13.000.000 sedanjih dinarjev, kar bi samo na sebi ne bilo drago, toda dragi bi bili jezi, zatvori, vodovod, pošta in inštalacije turbin in električnih strojev ter elektrovodi. V bližini sanskega mostu v kraju Suhaču v Kamenogradski občini se nahaja premogovnik za rujevi premog s pet tisoč kalorijami, katerega osem znanih plasti so po 4 metre močne. To bi bilo kakor se vidi, najboljša rešitev za zgradbo visokih pečeh, ki bi obratovale z generatorskim plinom iz rujevega premoga iz Suhača.

Reki Sana in Una od izliva Sane imate miren tok in bi se dale zelo lahko poglobiti, tako da bi šli specijalni široki pontoni za prevoz rude v kakšni kraj na Savi v najbližji bližini Bujavice, kjer bi se zgradile visoke peči za dobivanje železa, ki bi delale z naravnim plinom iz Bujavice. Ta plin nastaja pod pritiskom 30 atmosfer v letni količini 40 milijonov m³. Dal bi se direktno uporabiti, ali pa, ako bi bilo treba, z mešanim generatorskim plinom iz rujevega premoga. Kolikor se ne bi ta plin porabil za visoke peči, uporabil bi se za topilnice, za izdelavo kovnega železa iz surovega železa v martinovih pečeh, kakor se pridobiva na njih v Pittsburghu v Ameriki. Zgradba topilnice za izdelavo kovnega železa in jekla, dalje valjarn in drugih inštalacij za predelavo železa, bi bila lahko mogoče, ker so zadostne množine rujevega premoga v bližini na razpolago: v Maslovari, Banjaluki, Dobrlini, Suhaču, pri Sanskem mostu itd. in ker so tudi zadostne vodne sile, ki se dajo na Vrbsu in Uni izkoristiti ter talni plin v Bujavici in eventualno tudi na drugih krajih v bližini Bujavice, kjer se

bo kopalo v globino. Eden od predpogojev narodne obrambe bi bil, da se razvije ta industrija tu ali nekje v bližini, toda vsekakor v sredini države in nikakor ne ob morju, ali pa ob robu države.

Eden od glavnih pogojev za olajšanje prodaje in za napredek te industrije je ta, da se ustvari poceni vodne komunikacije na Sani, Uni in Savi na ta način, da bi se poglabile Sana, Una in Sava, da bi se vedno in v vsaki dobi izvzevi časa, ko je zamrznjena, lahko po njih vozilo.

Zadnja vojna je pokazala, da je železna industrija eden izmed glavnih temeljev narodne obrambe in da mora vsaka država, ki misli na svojo bodočnost to industrijo razviti. V interesu obrambe naše države moramo tudi mi čimprej razviti močno železno industrijo in sicer po možnosti v sredini države. Ker se to krije z Ljubijo, Prijedorom in okolico jo je treba tudi tukaj osnovati. Proizirnost nam je dala najboljša rodišča železa v Evropi in poleg tega imamo tudi najmodernejšo inštalacijo v rudniku Ljubije. Treba je osnovati visoke peči, topilnice, valjarne i. dr. Interes narodne obrambe zahteva, da to zgradi država sama ali pa domači kapital, odnosno oba skupaj. V nobenem slučaju se ne sme dovoliti, da bi to osnoval tuj kapital, ki je že vrgel svoje roke na Ljubijo. Najboljše bi bilo, da bi vse zgradila država z našim kapitalom, počenši od visokih pečeh in sicer z železem 50%. Ako država ne bi sodelovala z domačim kapitalom, ker ona ne bi hotela, odnosno ker domači kapital ne bi hotel, ali pa ne bi hotel v neprikladni obliki, potem nastaja vprašanje, ako bi država gradila sama, kaj naj zgradi ona sama in pridržijo za se in kaj domači kapital. Država bi lahko po skušnjah v Bosni, toda ne po izkušnjah v Srbiji rezervirala zase in zgradila rudnike in visoke peči, kovačije in delavnice za izdelavo pušk, topov in municije, predvsem pa topilnice in valjarne za kovno železo in jeklo. Vse drugo pa bi bilo treba prepustiti zasebnemu faklično domačemu kapitalu. Na enak način, kakor smo osnovali svoječasno v našem gospodarskem interesu srbsko - brodarsko družbo, je treba da začnemo snovati tudi to družbo. Država bi imela pristopiti v njo s prinosom Ljubije in z gotovim denarjem s 50% z našimi najboljšimi ljudmi in z našimi narodnimi bankami. Podpis bi se izvršil, da bi vsi naši fondi podpisovali, da bi vsi naši okraji, občine in okrožja subskribirali in da bi morale vse banke gotov procent svojega kapitala vpisati, ravnotako bi morali tudi vsi premožnejši ljudje v državi subskribirati gotove deleže. Na ta način bi se ustvaril kapital, ki bi bil potreben za snovanje železne industrije v Bosanski Krajini v takem obsegu, kakor ga potrebujemo za narodnoobrambo, da se z železom, a ne kot dosedaj z golimi prsi branim pred sovražnikom in kakor zahtevajo tudi naši gospodarski interesi, ker bi prištedili državi stotine milijonov dinarjev in bi tisoč in tisoči delavcev, ki delajo sedaj v železni industriji na Westfalskem in v Ameriki našli dobro zaposlenost doma. V ta namen začnemo čimprej.

(D dalje prih.)

Izvoz in uvoz.

Kongres izvoznikov. V nedeljo je bil v Zagrebu zaključen kongres Udr. izvoznikov kralj. SHS. Kongresa so se udeležili zastopniki iz Beograda, Zagreba, Ljubljane, Maribora in ostalih mest. Vseh delegatov je bilo okoli 40. Na kongresu so se sprejele nastopne resolucije:

1. Izvozna carna naj se odpravi. Ako država smatra, da mora carina ostati, se mora ta določiti sporazumno z zastopniki udruženja.

2. Izvozna carina naj se dvakrat na leto določuje, in sicer 1. februarja in 1. avgusta, a vedno v sporazumu z udruženjem. Postavke izvozne carine se

morajo vedno po en mesec poprej objaviti, preden stopijo v veljavo.

3. Spremenjene železniške tarife se morajo isto tako objaviti mesec dni popre. Potrebno je zboljšanje v uradnem poslovanju pri izvozu.

4. V interesu vpostavitve boljših in hitrejših zvez med Beogradom, Zagrebom in Ljubljano je potrebna še ena telefonska proga.

5. Za zboljšanje železniškega prometa je potrebno, takoj pričeti z gradnjo najvažnejših projektnih prog, pred vsem gradnja železniške proge Ljubljana-Kočevje-Bakar, dalje Zagreb-Gracjan-Split, potem vpostavitve dvotirne proge med Zagrebom - Beogradom in Zagrebom-Reko. Nujno potrebno je, da se prčne graditi jadranska železnica.

6. Sodelovanje Udruženja izvoznikov pri vseh važnih finančnih in trgovinskih vprašanjih države.

6. Kongres je razpravljal tudi o kraju, kjer naj se vrši prihodnje zborovanje. Predlaga se mu mesto Ljubljana, Novi Sad in Sarajevo. Kraj bo določil glavni odbor, ki je ostal isti.

(D dalje prihodnjič.)

Vabilo

na

OBČNI ZBOR

Zveze trgovskih gremijev in zadrug za Slovenijo

ki se vrši

v sredo, dne 9. maja 1923 ob 9. uri
30 minut dop. v dvorani Mesnega doma v Ljubljani

s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev občnega zbora in pozdrav načelstva.
2. Računski zaključek za leto 1922.
3. Poročilo računskih preglednikov.
4. Zvezni proračun za leto 1923.
5. Izpremembe zveznih pravil.
6. Volitev zveznega načelnika, odbornikov in namestnikov.

ODMOR.

Nadaljevanje ob 2. uri 30 minut popoldne.

7. Poročilo načelstva o položaju trgovstva v letu 1922.
8. Poslovno poročilo tajništva o delovanju Zveze v letu 1922.
9. Samostojni predlogi gremijev.
10. Slučajnosti.

V Ljubljani, dne 23. aprila 1923.

Zveza trgovskih gremijev in zadrug za Slovenijo v Ljubljani.

Načelnik:

Ivan Jelačin ml., l. r.

Narodno gospodarske zadeve. Trgovina.

Vzorčni semenj v Zagrebu. V nedeljo se je otvoril v Zagrebu na svečan način »Zagrebski veliki semenj«. Razstavljalcev je nad 700. Domači so v glavnim iz Zagreba, Hrvatske in Slavonije, dobro so zastopane Dalmacija, Bosna in Slovenija, prišli pa so razstavljalci tudi iz Srbije in Vojvodine. Inozemstvo je razstavilo zelo mnogo. Čehi, Francozi in Angleži imajo svoje posebne pavilione. Prišli so Avstrijci, Nemci, Švedi, Madžari, Italijani. Posebno pozornost vzbujajo izdelki iz vojn lako nam znanih rivalnih tvrd: nemške tovarne Krupp iz Essena in francoske tovarne Schneider Creuzot. Značilo je za nemško industrijo, kako se briga za jugoslovanski trg. Od inozemskih razstavljalcev je večji del iz Avstrije in Nemčija je izborna zastopana s svojo težko kovinsko industrijo. Nemškega blaga je toliko, da so morali vzorci najbolj znanih tovarnih bijouterije iz Pforseima razstaviti drugje. To tudi iz vzroka, ker ni bilo več prostora na sejmu, na katerega se je vršil zadnje čase ogromen naval. Zagrebski zbor obsega sicer 25 tisoč m, s pelimi glavnimi razstavnimi zgradbami in lopami ter okoli 30 pavilioni in z razstavnimi prostori, ali premalo je bilo. Razvrščeno je vse lepo,

tako, da se lahko po sejmu kreča brez ovire do 30.000 ljudi. Izloženi predmeti se dele na te skupine: kožarstvo domačih 36 in inozemskih 4; les in lesni izdelki 12 in 1; košarstvo 5 n 3; steklo-porcelan 10 in 4; optika mehanika 6 in 1; papir in grafika 38 in 5; nakit in dragulji 11 in 4; galanterija 15 in 21; narodna umetnost 9; tekstilno blago in obleka 70 in 24; krzno 2; deželni pridelki in živila 33 in 5; medicina, kosmetika 25 in 10; gospodarska kemija 20 in 9; stavbarska 14; elektrotehnični stroji 108 in 73; kovine 60 in 40.

Naraščanje žitnih cen v Madžarski. Cene pšenice v Madžarski so dosegle svetovno pariteto. Zato tudi izvoz vedno bolj peša in so mnogi mlini omejili obrate.

Carina.

Carinski dohodki v marcu. V tretji desetini meseca marca so znašali carinski dohodki okrog 55 in pol milijona dinarjev. Od tega je največ dohodkov imela zagrebška carinarnica okrog 9 milijonov, belgrajska carinarnica blizu 9 milijonov, mariborska 5,8 milijonov. V mesecu marcu so znašali celokupni dohodki 140.200.000 dinarjev.

Znižanje izvozne carine. Na zadnji finančno-ekoimski komitej ministrov se je sklenilo, da se zniža izvozna carina na ovčje in kozje kože od 800 na 400 dinarjev za 100 kg. Tudi se zniža izvozna carina na otrobe od 25 na 15 dinarjev za 100 kg.

Za uvedbo carine na uvoz opeke. Trgovinska in obrtna zbornica v Osijeku se je obrnila na finančno ministrstvo in na generalno direkcijo carin, da se zabrani dosednji uvoz opeke iz inozemstva brez plačanja carine.

Denarstvo.

Narodna banka SHS. Stanje 15. aprila 1923. Aktivna (v milijonih dinarjev; v oklepajih spremembe napram stanju 8. aprila): kov. podloga 352,5 (+ 5,7) posojila 1467,6 (+ 0,2), račun za odkup kronskih novčanic 1238,2, račun začasne razmene 297,5, državni dolg 2955,3, (- 1,5), vrednost drž. domen 2138,3, saldo raznih računov 151,3 (+ 49,3). Skupaj 8600,6. Pasiva: vplačani deli glavnice 19,1 (+ 0,3), rezervni fond 5,0 (+ 0,1), bankovci v obloku 5435,0 (- 1,9), državni račun začasne razmene 297,5, državne terjatve 172,4 (+ 26,2), razne obveznosti 533,0 (+ 27,0), terjatve države za založene domene 2138,2. — Skupaj 8600,6.

Stanje papirnatega denarja v Jugoslaviji. Po izkazu narodne banke z dne 15. aprila imamo za 5.435, 034.210 Din papirnatega denarja v prometu. Stanje se je znižalo za 1.928.485 Din.

Kronski bankovci v tretji coni. Komisija za zbiranje kron v tretji coni je dovršila delo. Zbrano je skupaj 125 milijonov 739.808 kron. Od te vsote je za tri milijone kron v bankovcih visokih serij, to je v bankovcih, emitiranih po premirju. Finančno ministrstvo še ni odredilo relacije, po kateri se naj izvrši

izdejavo teh kronskih novčanic; ve se samo to, da bo tečaj kron visokih serij znatno nižji nego tečaj novčanic, ki so bile emitirane pred premirjem.

Davki.

Davek na poslovni promet. Nekateri davčni uradi kontrolirajo odpremo davka v tej smeri, da zahtevajo dokazila o plačilih državnih in samoupravnih trošarin, katero odbijajo davkoplačevalci od prometa. Ako davčni zavezanec ne more takoj predložiti trošarinskih priznanc, se odbitek ne prizna in davek pobere tudi od uveljavljenega trošarinskega zneska. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani je na ta postopek opozorila g. finančnega delegata, ki je z okrožnico z dne 13. aprila 1923, št. A 1 871 podučil podrejena oblastva in urade, da tega prestopka ne more odobravati. Člen 10. Uredbe o davku na poslovni promet v besedilu zakona z dne 31. januarja 1922 (Uradni list št. 20/46), kakor tudi člen 116 finančnega zakona za leto 1922/23, (Uradni list št. 105/324) odredjata, da imajo le finančna oblastva in sicer izključno šefi na podstavi odločbe davčnega odbora pravico pozivati davčne zavezance, naj predložijo dokaze, t. j. kolikor so zavedni voditi knjigo opravnega prometa, da predlože to knjigo. Ta omejitev kontrole se pa nanaša tudi na trošarinske priznanc, ker tvorijo te po zgoraj citiranem členu 10 Uredbe o davku na poslovni promet sestavljeni del knjige opravnega prometa. S tem pa seveda ni prejudicirano kontrolni pravici davčnih oblastev, ki se jih po potrebi tudi poslužujejo. Hkratu je gospod. delegat pripomnil, da malenkostno in sekantno izvajanje kontrole ni v njegovih intencijah.

Promet.

Prometne izpremembe. S takojšnjo veljavnostjo je dovoljeno neomejeno sprejemanje in odpošiljanje necarinske sporovozne robe v vozovnih nakladah za Zagreb d. k. trs, v smeri Zidani most - Zagreb.

Nova telefonska centrala. Pri pošti Videm-Dobrepolje je bila te dni otvorena telefonska centrala z javno govornico za krajevni in med krajevni promet.

Dobava, prodaja.

Dobava olja in masli. V pisarni uprave smodnišnice v Kamniku se vrši dne 30. aprila t. l. ob 11. uri dopoldne ofertalna licitacija glede dobave 600 kg strojnega olja, 150 kg strojne masli in 50 kg tovozne strojne masli. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Dobava ovs. V intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani se bo sklenila dne 30. aprila t. l. ob 11. uri dopoldne direktna pogodba za dobavo 120 lisoč kilogramov ovs. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Prodaja stare vojaške opreme (oblekel). Pri upravi zavoda za izradu vojne odeče II. v Sarajevu se bo vršila dne 5. maja t. l. dražba stare vojaške opreme (oblekel). Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava pohištva in namiznega orodja. Pri Odelenju za mornarico v Zemunu se vrši dne 5. maja t. l. ob 11. uri dopoldne ponovna ofertalna licitacija glede dobave pohištva in namiznega orodja za Pomorsko vojno akademijo v Gružu. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava eliket (envelop) i pečalk. Pri upravi smodnišnice v Kamniku se vrši dne 7. maja t. l. ob 11. uri dopoldne ofertalna licitacija glede dobave 85.000 eliket (envelop) i 300.000 pečalk. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Prodaja škartnega materijala in sodov. Pri tobačni tovarni v Ljubljani se vrši dne 7. maja t. l. ob 11. uri dopoldne dražba 60.000 kg odpadkov belega kartona, 12.400 kg odpadkov ružavega kartona, 14.000 kg odpadkov raznega papirja, 80 komadov starih sodov od olja. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Razno.

K omejevanju kreditov s strani Narodne banke. Zaradi omejevanja v dajanju kreditov so sarajevske gospodarske zveze sklenile započeti akcijo, naj bi se sarajevski podružnici Narodne banke dovolilo dajati večje kredite, da se ne bo onemogočil razvoj industrije in zunanje trgovine.

Oblasne monopolne uprave v Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu in Splitu se ukinejo te dni.

Pomanjkanje premoga v Rumuniji. V Rumuniji vlada precejšnje pomanjkanje premoga, kar težko občutijo zlasti železnice. Te dni se je ministrski svet pečal z vprašanjem premoga in sklenil mere za povzdig produkcije v domači državi.

Oblok bankovcev v Angliji se je po izkazu 19. t. m. zmanjšal za 532.000 na 122.380.000 funtov šterlingov.

Dividende češkoslovaških bank. Češkoslovaške banke dajejo nastopne dividende: Češka Union banka 14 odst., industrijalna o.j. 12345678901234567890123 Češka eskomptna banka 14 odst., Češkaška industrijalna banka 8 odstotkov, Praška kreditna banka 14 odst.

Povišanje obresne mere Nemške državne banke. Nemška državna banka je v eskomptu povišala obresno mero od 12 na 18 in v lombardu od 13 na 19%.

Tržna poročila.

Žitni trg. Na novosadski produkti borzi notirajo žitu sledeče cene: pše-

nica 455 Din, ječmen 315 Din, oves 295 Din, koruza 251,25—251,50 Din, pšenična moka št. 0 670 Din, št. 2 645 Din, št. 5 580 Din, št. 6 520 Din, št. 7 450 Din. — Tendence živahnješa.

Veletrgovina

A. Šarabon

v Ljubljani

priporoča

Špecerijsko blago

raznovrstno žganje,

moko

in deželne pridelke,

raznovrstno

rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.

Ceniki na razpolago.

Priporočamo:

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
Najboljši živalni stroji v vseh opremah Gritzner, Kaiser, Adler za rodbinsko in obrtno rabo, istotam igle, olje ter vse posamezne dele za vse sisteme.
Na veliko in malo!

KUPIVA za takojšnjo dobavo

**1 vagon
bukovega oglja**
za kovače.

Cenj. ponudbe na
J. LOVRENCIĆ & DRUG
Križevci pri Ljutomeru.

BERSON
**GUMENE PETE IN
GUMENE POTPLATE**
ceneje in trajnije so kakor usnene!
Najbolje varstvo proti vlagi i mrazi!

Tovarna pralnega in dišečega mila
DJURKOVIĆ, RISTIĆ & KOMP.

Ustanovljena 1839. leta. (preje Gliša Janković in sin) Obnovljena 1897. leta.

KRUŠEVAC

Obvešča cenj. kupce, da izloži na Zagrebačkom Zboru od 22. do 31. aprila t. l. na ogled vse vrste dišečega in pralnega mila v

INDUSTRIJSKEM ODELENJU, SKUPINA XIII., br. 155.

Sprejemanje naročil se vrši vsak dan,

dokler traja sejm, na sejmšću.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUŽNICE:

Maribor, Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

Šelenburgova ulica štev. 1.

(PREJ SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA)

KAPITAL in REZERVA Din 17.500.000.—

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjav: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

EKSPOZITURE

Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana (menjalnica
v Kolodvorski ulici)